

Kungl. Fysiografiska Sällskapetets Symposium
“De Lärda Sällskapen och Framtiden”:

De Lärda Sällskapen och Unga Forskare

Inledning – Unga forskare i gott sällskap !

Gunnar Ingelman, professor i subatomär fysik, Uppsala Univ.

Humaniora idag – kris eller framtidstro ?

Jenny Alwall, doktorand i Idé- och lärdomshistoria, Uppsala Univ.

Forskning – att kombinera nöje med nytta !

Saeid Esmaeilzadeh, akademiforskare i kemi, Stockholms Univ.

Diskussion

UPPSALA
UNIVERSITET

Unga forskare i gott sällskap !

Gunnar Ingelman

Kungl. Vetenskapssamhället i Uppsala

Uppsala Universitet

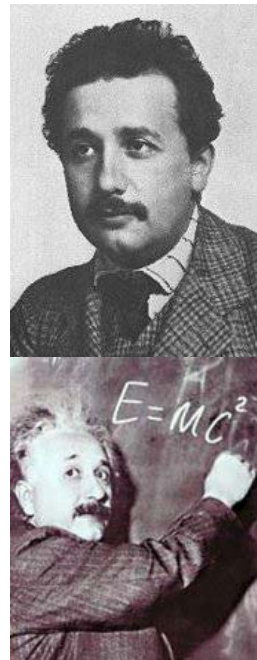
- Vad är en *ung* forskare?
- Varför/hur stödja unga forskare?
- Vad gör Lärda Sällskap för unga forskare?
- Unga forskares roll i Lärda Sällskap?
- Unga forskare i ett nationellt perspektiv !

Vad är en *ung* forskare ?

- Ålder – biologisk och/eller akademisk:
 - Doktorsexamen ~ 30 år
 - Forskarassistenttjänst max 5 år efter PhD → ca 35 år
 - Särskild forskartjänst max 10 år efter PhD → ca 40 år
 - Lektorstjänst sällan mycket tidigare än ca 40 år

⇒ ca 25 år som etablerad forskare \approx 1/3 av livet – Rimligt?
- **Kreativitet och nytänkande oftare vid unga år !?**
 - “Nya idéer/teorier vinner inte terräng genom att dess motståndare ändrar sig, utan genom att de dör undan”
 - Men, hjärnforskning tycks visa:
 - + att lärande kan ske även vid hög ålder
 - + även hjärnceller kan återskapas
 - kroppslig contra “knoppslig” ålder

Varför stödja unga forskare ?

- Ej etablerade forskare
- Inga egna reguljära anslag
- *Ta till vara kreativitet och sporra forskarbegåvningar*

Hur stödja unga forskare ?

- **Pengar!** Priser, stipendier, resebidrag, postdoc, tjänster
Prispengar får större “relativ” effekt – För äldre “äran” viktigare (?)
- Nu: många “reguljära” satsningar på unga forskare
- Mentor: klok/erfaren senior, ev. utanför egna fältet

Vad gör Lärda Sällskap för unga forskare ?

- **Priser** för avhandling / framstående forskning

ex: Ahrlands pris i kemi, Westin-pris i humaniora (~35 kkr)

Skytteanska pris (30 kkr) i humaniora, samhälls- & naturvetenskap

- **Stipendier/anslag** för resor, forskning, publicering, postdoc

resestipendier: ex. ~10 kkr/st, 200 kkr/år/sällskap

publiceringsbidrag: ex. ~20 kkr/st, 500 kkr/år/sällskap

postdoktorstipendier: ex. $n \times 100$ kkr/st

arbetsstipendium: ex. 60 kkr i humaniora

forskningsstipendier: ex. 10-60 kkr/st, 250-900 kkr/år/sällskap

forskningsanslag: ex. instrument, datorer

Sammantaget → betydande belopp !

Motprestation: ev. prisföreläsning, skriftlig rapport från resa,
men ofta dålig återkoppling till Sällskapet

Unga forskares roll i de Lärda Sällskapen ?

- Publicering i sällskapens “Acta”-serier

för mottagare av “väsentligt” stöd

kanske viktig publiceringskanal främst för humanister

- Ledamöter – ålder för inval

Ambition att välja in yngre akademiker, men ofta 45-50+

Ungdom ett relativt begrepp

Generation = antal år mellan far/mor och barn = 25-30 år

Akademisk generation är kortare,

från handledare (Doktorvater) till doktorand = 10-20 år

Fara att “unga” sällskap blir “äldre”,

motverka med “arbetande” och “ständiga” ledamöter

Unga forskare i ett nationellt perspektiv !

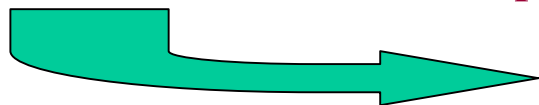
- Gamla när vi disputerar i Sverige → negativt
 - på internationella postdoc-“marknaden”
Sverige saknar postdoc-system !
 - färre aktiva arbetsår
 - senare specialisering → sämre utbyte (kreativitet mm)
samhället bygger på specialisering

- Unga “forskare” i skolan:

Sen skolstart – grund i 1800-talets bondesamhälle

Dåligt utnyttjande av barns/ungas inlärningskapacitet ?

Kontroversiellt tala om specialisering i “läs”-ämnen,
men OK i sport och musik

Är akademisk karriär attraktiv ?

Slutsatser / rekommendationer:

- Ung forskare till “fast” anställning senast vid ~35 år
 - Skola: 6-18 år
 - Univ.-studier: 3+2 år (Bologna) → Master vid 23 år
 - + 3 år doktorand → PhD vid 26+ år
 - Postdoc 2 år, fo-ass 4 år → 32+ år
 - Akademisk lektor/forskare eller lämna akademiska banan i attraktiv ålder för näringsliv, förvaltning mm
 - Inval i Lärda Sällskap vid 35-40 år
- Möjligheter för Lärda Sällskap:
 - + Priser, stipendier, anslag till lovande unga forskare
 - + Föredrag av stipendiat, publicering i Acta-serier
 - + Deltagande av yngre forskare i kommittéer
 - + Mentorsprogram
 - + Inval av “yngre, arbetande” ledamöter

Diskussion – Unga forskare i gott Sällskap !?

- Unga forskare vet lite (inget) om Sällskapen !
Bör något göras ? I så fall vad ?
- “Utnyttjar” Sällskapen sina stipendiater ?
- Möjligheter:
 - + Föredrag, artiklar i Acta-serier
 - + Seminarier med/för unga forskare
 - + Viktig arena för främst unga humanister ?
 - + Adjungering i kommittéer, arbetsgrupper
 - + Web-baserad journal for humaniora !?
 - + Mentorsprogram !?